

LA VEU INTERROMPUDA

FRAGMENTS DE LA PRIMERA RÀDIO PÚBLICA VALENCIANA

PERE MIQUEL CAMPOS

La veu interrompuda

Fragments de la primera ràdio pública valenciana

institució
alfons el magnànim
centre valencià
d'estudis i d'investigació
VALÈNCIA, 2022

Edició composta amb lletra Andralis ND OSF i Andralis ND SC,
impresa en l'interior sobre paper Prinset Ivori de 90 g/m² i en
la coberta Image Silk de 350 g/m²

© Pròleg d'Albert Vicent Moreno
© 2022, Pere Miquel Campos
© 2022, d'aquesta edició:
Institució Alfons el Magnànim
Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació
Diputació de València
Corona, 36 — 46003 València
Tel.: +34 963 883 169
contacte@alfonselmagnanim.com
www.alfonselmagnanim.net

ISBN: 978-84-7822-935-2

DL: V-835-2022

Disseny de la col·lecció: Fèlix Bella
Disseny de la coberta: Pablo Pastor
Maquetació: Austrohongaresa de Vapors

Impressió: IMPREMTA
DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

*Este llibre conté verí de ràdio. La que va ser i conservem.
Ara n'és una altra. Però també verí de ràdio.
El meu agraïment a editors, col·laboradors, amics,
RTVV i À Punt Mèdia.
Tan enverinats de ràdio com jo.
Llegiu i escolteu.*

L'Autor

Taula

Pròleg d'Albert Vicent Moreno	11
Tancament i reobertura	13
Primers 100 dies del Govern Zaplana	17
L'escriptor republicà Max Aub, homenajat en un congrés a València sobre la seua obra	25
El jesuïta Jon Sobrino fa memòria del seu company Ignacio Ellacuría	33
La síndrome Ardystil, declarada malaltia professional	43
Els amics de Joan Fuster s'associen per a ampliar i potenciar la seua herència intel·lectual	55
Luis García Berlanga, premi de cine per <i>Todos a la cárcel</i> , una premició de la realitat valenciana actual	65
Un any que tres adolescents d'Alcàsser (Toñi, Desirée i Míriam) morien en una nit que esperaven de festa	75
<i>El Setmanal</i> recorda on eren i què feien un bon grapat de valencians el dia que morí el dictador Francisco Franco	85
El conseller d'Educació, Joan Romero, alerta d'una nova amenaça a la llengua	93
Els xiquets continuen maltractats en el si de les famílies	101
L'expresident Felipe González tira la tovallola i abandona la secretaria del PSOE	111
La guerra a l'antiga Iugoslàvia acaba, però amb el gust amarg de la falta d'acció i decisió de la Unió Europea durant anys	117
Els afectats per la sida, reconeguts com a malalts crònics	123
Dos ministres socialistes dimiteixen. Antoni Asunción, en no capturar Luis Roldán. Vicent Albero, per problemes amb Hisenda	133
Mor el cineasta valencià Ricard Blasco, treballador incansable, valencianista i autor de la sèrie <i>España, siglo XX</i> , de TVE	143
La que fou batejada com a <i>Batalla de València</i> torna a estar present	151

Pròleg

El periodisme és una professió senzilla, consisteix bàsicament a ordenar el caos i contrastar les informacions. O com deia Ben Bradlee, el director que va situar *The Washington Post* entre els referents de la credibilitat, «el fonament del periodisme és buscar la veritat i contar-la». És curiós el minimalisme que resumeix una professió sotmesa al canvi continu i condicionada pels diferents nuclis de poder. I és paradoxal pretendre ordenar el caos des de l'epicentre de la voràgine.

En contrast amb esta definició de clara influència demiúrgica, trobem milers de notícies que provoquen la confusió, publicacions que amaguen la veritat i urgències que impedeixen anar més enllà del titular, hui reconvertit en tuit per gràcia de les xarxes socials.

Deia Ryszard Kapuscinski que el bon i el mal periodisme es diferencien fàcilment: «En el bon periodisme, a més de la descripció d'un esdeveniment, tens l'explicació de per què ha ocorregut; en el mal periodisme, en canvi, només hi trobem la descripció, sense cap connexió o referència al context històric.»

Amb la vocació de comprendre l'actualitat i els seus protagonistes, durant moltes setmanes Pere Miquel Campos va buscar el perquè de tot plegat del món que ens va tocar viure a mitjan de la dècada dels 90. Ho va fer des de Ràdio 9, mitjançant *El Setmanal*, un programa de 30 minuts que combinava dos dels gèneres periodístics que permeten anar més enllà de la descripció dels fets: l'entrevista i el reportatge.

De la mateixa manera que al fotògraf se li exigeix la mirada, al reporter se li reclama l'escolta activa. *El Setmanal* va ser, en primer lloc, un programa informatiu que intentava donar veu als protagonistes, que parlava dels ciutadans i de la seua realitat. Repassar ara la relació de temes que va tractar el programa deixa constància de la voluntat que hi havia per abordar l'actualitat i de fer-ho conjugant les opinions contràries.

Pere Miquel Campos, com a director i presentador d'*El Setmanal*, i jo, com a coordinador d'Informatius, vam coincidir en què l'essència del programa passava per perseguir la imparcialitat per mitjà de la pluralitat. Érem conscients que el reportatge és un gènere que es fa pel consentiment de la gent a contar les seues històries a un desconegut. Per la confiança que els ciutadans dipositen en els periodistes a l'espera de veure's reconeguts en els mitjans, sense espills que deformen la seua biografia.

L'altre gènere que nodria el programa dominical era l'entrevista. Deia el García Márquez periodista que «la gravadora sent però no escolta. La gravadora és fidel, però no té cor», i reprovava els periodistes que no paren atenció perquè pensen que l'aparell gravador ho escolta tot. En este cas era el contrari, les entrevistes respiraven amb els silencis i les pauses, o amb les preguntes-respostes-preguntes-regatejos... Luis García Berlanga, Jon Sobrino, Victòria Camps, Ciprià Ciscar, Santiago Carrillo, Carme Alborch, Eduardo Zaplana, José Luis Aranguren, Salvador Pániker, Iñaki Anasagasti, Xavier Pastor... van ser alguns dels personatges entrevistats.

L'audiència mereix programes treballats en equip; ben realitzats, com firmava cada setmana Pepe Moreno, i amb el valor afegit d'una acurada producció musical, com la que servia Txema Albert.

Ara que els mitjans públics en valencià tornen a ser patrimoni dels ciutadans gràcies a la posada en marxa d'À Punt, considere important reivindicar la presència en la ràdio, la televisió i els webs de gèneres periodístics com el reportatge o l'entrevista en profunditat. Ens ajuden a entendre el món que ens ha tocat viure, els seus protagonistes i els canvis que compartim. La immediatesa no ha d'estar renyida amb la reflexió.

ALBERT VICENT MORENO
Excap d'Informatius de Ràdio 9
i cap de Projectió Social d'À Punt

Tancament i reobertura

«...pública, plural, de qualitat i en valencià»

Quatre anys de silenci i imatge en negre van donar pas, amb les reivindicacions que obrin esta introducció, a la nova plataforma de mitjans de comunicació públics valencians. Des d'una RTVV tancada, emmudida a la força pel Partit Popular i el president Alberto Fabra, assistim des de fa un temps a la vida d'À Punt, un grup comunicatiu que desitgem faça real i viu allò que mataren des del poder després de dilapidar el capital humà i econòmic.

Les increïbles raons que usaren els qui en van ser botxins volien justificar la supressió de la ràdio i televisió valencianes, propietat de la societat, de la ciutadania, del país i no dels polítics que la governaven el 2013; alguns inflaren desmesuradament la plantilla de treballadors fins a convertir-la en inviable pressupostàriament. Així, la ràdio i la televisió públiques foren buidades del sentit de servei públic amb què van nàixer al juliol de 1989 amb un grup ponderat de professionals i amb centres de producció a Alacant, Castelló i València.

La ràdio pública que, com en esta segona oportunitat, començava a emetre abans que la televisió, va fer bandera mentre fou possible dels principals reptes que la llei de creació d'aquella RTVV plantejà, primer a les Corts Valencianes, i més tard, amb les emissions regulars.

Finalment, À Punt Mèdia, l'espai comunicatiu valencià, està en marxa i assumint amb una indubtable qualitat no només la ràdio i la TV, sinó un web, i la pluralitat de vies d'expressió de la realitat actual dels mitjans de comunicació.

La qualitat, la pluralitat i l'ús del valencià foren les raons que inspiraren els i les professionals i els productes que oferien als anys 90, els que empararen l'antiga Ràdio Televisió Valenciana (RTVV). D'un dels programes de la ràdio, aleshores Ràdio 9, se n'ocupen aquestes pàgines, aquests fragments encara vius fins que

tancaren les boques, amb la censura i la manipulació. Quan la dreta deixà de ser administradora i es va convertir en propietària dels mitjans de comunicació dels ciutadans valencians.

Qui subscriu es planteja eixes raons com un tros de la memòria necessària de la primera etapa d'aquella també imprescindible, adés i ara, expressió i riquesa moral i cultural del nostre poble.

A oients i professionals se'ls feia insuportable la idea de no tornar a escoltar notícies, costums, educació, cançons en la llengua que ens és pròpia, per una maleïda maniobra que pretenia amagar-nos com a poble, primer, i fer-nos desaparèixer, després.

Sense mitjans públics de comunicació per a tots i en valencià, les nostres comarques no poden parlar entre elles. Ningú no tenim accés directe al que fan els nostres veïns, vivim aïllats entre nosaltres. Fins i tot, els uns d'esquenes als altres. Durant anys va ser impossible. Ara, per fortuna, és allò que no degué deixar de ser: el mirall dels valencians fet per valencians.

Aquest llibre, per tant, aplega una reivindicació reiterada des del 29 de novembre de 2013 amb la satisfacció actual perquè ja tenim en marxa uns mitjans que en si mateixos són una esperança, un futur obert, democràtic i necessari.

La veu interrompuda inclou textos i programes d'*El Setmanal*, un temps radiofònic basat en els reportatges i les entrevistes que donaven compte i ampliaven les notícies més destacades o notables dels últims set dies de ràdio. Aquell programa era altaveu del que els aleshores tècnics, periodistes i documentalistes de Ràdio 9 van fer durant anys amb professionalitat i uns mitjans tècnics que foren pioners durant aquells anys.

El Setmanal transcendia la notícia pròxima, que tenia el seu lloc preminent, per abundar en assumptes com ara la guerra de Bòsnia, les activitats dels moviments en favor de la pau a Euskadi, el dret a morir amb dignitat, l'encara polèmica, falsa però sempre aventada, de la identitat lingüística del poble valencià des dels punts més reaccionaris d'aquesta societat o la presa de possessió del primer president la Generalitat del PP de l'època, Eduardo Zaplana, l'any 95. Eixe ventall informatiu clarament plural es

va veure més endavant mediatitzat, vigilat i finalment callat, per una nefasta gestió política i no informativa, executada pels servils col·laboradors del poder dominant de la dreta més conservadora i, com s'ha vist, corrupta.

El meu reconeixement als treballadors d'aquella Ràdio Televisió Valenciana i les gràcies als possibles lectors-oients que gogen del que oferim en aquestes pàgines. Amb la convicció que, com s'ha vist, tornem a ser-hi.

Aquells que van ser treballadors d'RTVV i els que ho són ara d'À Punt Mèdia ja ocupen les freqüències, les ones, els estudis... i els programes i els informatius estan a l'abast de valencianes i valencians.

Era i és el dret dels oients i els professionals. I no hi renunciem.

PERE MIQUEL CAMPOS
Mutxamel (l'Alacantí), febrer del 2022